

Türkçe 4. ve 5. Sınıf Ders Kitaplarında Biyografilerin Kullanım Durumunun İncelenmesi

Yusuf YALÇINKAYA (Sorumlu Yazar)¹

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, yusufyalcinkaya33@gmail.com

 ORCID ID: 0009-0001-5937-5582

Serdar ALTUNKANAT²

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, s.altunkanat@hotmail.com

 ORCID ID: 0009-0008-1310-3099

Halil BAĞRIK³

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, halilbagrik@gmail.com

 ORCID ID: 0009-0007-2000-1958

Suat ÇOBAN⁴

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, cobansuat09@gmail.com

 ORCID ID: 0009-0002-9425-6041

Mustafa GÜNGÖR⁵

⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gungormustafa33@gmail.com

 ORCID ID: 0009-0004-1239-2053

Birsen KALAYCI⁶

⁶ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, birsenkalayci4633@gmail.com

 ORCID ID: 0009-0000-5168-1748

ÖZ

Çalışmanın amacı 2022/2023 eğitim öğretim yılında 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki biyografi kullanım durumunun incelenmesidir. Çalışmada Türkçe dersinin eğitim ve öğretiminde yeni yöntem ve teknikler konusunda yapılan literatürdeki araştırmalar ile daha etkili Türkçe öğretimi için kavramlardan, görsel materyallerden ve edebiyattan nasıl yararlanılabileceği üzerinde durulmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe 4. ve 5. sınıf ders kitapları inceleme nesnesi olarak ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre 4. sınıf ders kitabında 7 biyografi 5. sınıf ders kitabında ise 21 biyografi olmak üzere toplam 28 kişinin biyografisine yer verildiği görülmüştür. Bazı ünitelerde çok bazı ünitelerde az biyografiye yer verilmiş, bazı ünitelerde ise hiç biyografi kullanılmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada 4. sınıf ders kitabında biyografisi kullanılan kişilerin tamamı erkek, 5. sınıf ders kitabında ise 29 kişiden 27'sinin erkek 2'sinin ise kadın olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre Türkçe ders kitabındaki bütün ünitelerde uygun kişiler araştırılarak biyografi kullanımında eşit dağılım yapılması ve kadın kişilerin biyografilerine daha fazla yer verilmesi önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Türkçe ders kitabı, biyografi

Examining the Usage of Biographies in Turkish 4th and 5th Grade Textbooks

ABSTRACT

Textbooks in Turkish teaching are at the forefront of the basic resources used in education and training processes. Teaching Turkish language in the twelve-year compulsory education process is very important for individuals to communicate in the society they belong to, to shape their views and thoughts about life, and to develop positive and constructive attitudes towards nature, society and the world we live in, starting from the first grade of primary school. In recent years, the lack of knowledge and practice about the application of methods and techniques that center the student in the teaching of Turkish language in the classroom has attracted attention. The main purpose of the study is to examine the use of biography in the 4th and 5th grade Turkish textbooks in the 2022/2023 academic year. In the study, it is focused on the researches in the literature on new methods and techniques in the education and training of Turkish lessons and how concepts, visual materials and literature can be used for more effective Turkish teaching. In the research, the document review method, one of the qualitative research methods, was used. In the research, primary school Turkish 4th and 5th grade textbooks prepared by the Ministry of National Education (MEB) were used as documents. The data obtained as a result of the research were analyzed by subjecting content analysis. According to the results of the research, it was seen that there were 7 biographies in the 4th grade textbook and 21 biographies in the 5th grade textbook, a total of 28 biographies. Biography is used more in some units and less in some units. On the other hand, it was determined that no biography was used in some units. In the research, it was determined that all of the people whose biographies were used in the 4th grade textbook were male, and 27 of the 29 people in the 5th grade textbook were male and 2 were female. According to the results of the research, suitable people were searched in all units in the Turkish textbook, and suggestions were made to make an equal distribution in the use of biographies and to give more space to the biographies of women.

Keywords: Teaching Turkish lesson, Turkish textbook, biography

Atf için: Yalçinkaya, Y., Altunkanat, S., Bağrik, H., Çoban, S., Güngör, M. & Kalaycı, M.. (2023). Türkçe 4.ve 5. Sınıf ders kitaplarında biyografilerin kullanım durumunun incelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 152-161.

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution and reproduction in any medium, provided the original authors and source are credited.

1. GİRİŞ

Türkçe öğretiminde ders kitapları, eğitim öğretim süreçlerinde kullanılan temel kaynakların başında yer almaktadır. Öğrencilerin on iki yıllık zorunlu eğitim sürecinde Türkçe öğretimi, ilkokul birinci sınıftan itibaren bireyin içinde bulunduğu toplum ile iletişimini sağlamak, yaşamla ilgili görüş ve düşüncelerini biçimlendirmek, bireylerin doğaya, topluma, dünyaya karşı olumlu ve yapıcı tutumlar geliştirmeleri açısından oldukça önemlidir. Son yıllarda Türkçe dersinin öğretiminde öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin sınıfta uygulanması konusundaki bilgi ve uygulama yetersizliği dikkat çekmektedir. Eğitim öğretim çalışmalarının sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için eğitim materyallerinin önemi oldukça büyüktür. Eğitim-öğretim materyallerinin de en başında ders kitapları gelmektedir. Ders kitaplarının niteliğinin yüksek olması şüphesiz eğitim öğretim süreçlerinin de niteliğinin artmasını sağlamaktadır. Ceylan ve diğerlerinin, (2023) yapmış oldukları araştırmanın sonuçları eğitim materyallerinin öneminin pandemi süreci ile birlikte daha da arttığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte eğitim öğretim sürecinin vaz geçilmez olan ders kitaplarının incelenerek daha verimli hale getirilmesi de eğitim çalışmaları adına hayati önem arz etmektedir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (1998), kişilerin öz geçmişi ve yaşam öyküsü olarak tanımlanan biyografi, yaşamları ve bireysel olarak yaptıklarıyla ünlü olmuş kişilerin yaşamlarını resmi belgelere dayalı olarak inceleyen edebi tür olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan, 2001). Biyografi ayrıca, ülkeleri adına bilimsel, sanatsal, edebi, politik ve sportif gibi alanlarda hem yaptıkları işlerle hem de örnek yaşamlarıyla ön plana çıkarak, toplumda ün kazanan kişilerin yaşamlarının belgelerle kanıtı olarak tarafsız bir şekilde yazıldığı edebi ürün olarak da tanımlanabilir (Kaymakçı & Er, 2009).

Türkçe dersinde işlenen konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için seçilen kişilerin hayatlarının kısaca tarihsel bir sunumu ile birlikte öğrencilere verilmek istenen hedef ve davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ders kitaplarında biyografi kullanımı ile birlikte, biyografiye konu olan kişilerin yaşamları uygun öğrenme alanı ve ünitelerde işlenen konulara özenle seçilmektedir. Kitaplarda kullanılan biyografilerle, yaptıkları faydalı çalışmalarla takdir edilip, toplumun sevgisini, saygısını ve sempatisini kazanan kişilerin örnek hayatları kullanılarak daha etkili ve kalıcı bir öğrenme amaçlanmaktadır. Biyografilere konu olan toplum tarafından ünlü sayılan kişilerin örnek sayılabilecek yaşamları ile birlikte öğrencilere aktarılacak istenen bilgiler, çok daha kolay ve kalıcı öğrenmeye olanak sağlayabilmektedir (Kaymakçı, 2013). Aynı zamanda uygun konularla sunulan biyografilerle birlikte öğrencilerden, kişilerin hayatlarını inceleyerek bu hayatlardan çeşitli çıkarımlar yaparak empati kurmaları beklenmektedir. Bu durum öğrencilerin empati kurma becerilerini geliştirerek daha doğru karar verme süreçlerine de katkı sağlayacağı ön görülmektedir. Ayrıca toplumun her bireyinde bulunması beklenen vatanına bağlılık ve millete karşı sevgi duygusu, milletin toplumsal tarihine ve geçmişine saygı, milletini ve devletini sevmek gibi değerlerin geliştirilmesi de biyografilerle birlikte kazandırılmak istenen davranışlardandır (Kaymakçı, 2013).

Eğitim sisteminin her kademesinde verilen eğitim-öğretim çalışmalarında iyi ve sorumlu bireyler yetiştirebilmek amacıyla okutulmakta olan en temel derslerden biri sayılan Türkçe dersinde biyografilerin kullanımına büyük önem verilerek ders kitaplarında topluma faydalı olan örnek kişilerin biyografilerinden önemli ölçüde yararlanılmaktadır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003). Yukarıda değinilen durumlardan dolayı eğitim kurumlarında okutulan Türkçe dersinin öğrencilere öğretimi konusunda biyografilerin kullanılması oldukça yaygındır. Bununla birlikte Türkçe dersinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışların öğretilmesi ve pekiştirilmesi hususunda da birçok faydasının var olduğunu söylemek mümkündür. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların neticesine bağlı olarak, bu yararları şu şekilde sıralamak mümkündür (Kaymakçı, 2013):

1. Derslerde kullanılan biyografiler ile birlikte yaptığı çalışmalar ve başarıları ile toplum tarafından kabul görüp saygı duyulan karakterlerin yaşamları genel olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda biyografiye konu olan karakterlerin hayatlarının tarihsel bir sunumu ile birlikte öğrencilere kazandırılmak istenen hedef ve davranışlar iki taraflı olarak sunulmaktadır.

2. Biyografiye konu olan kişiler ile özellikle, yaptıkları örnek çalışmalarla toplum tarafından takdir edilip benimsenen, toplumun sevgisini ve sempatisini kazanan karakterlerin örnek hayatlarını aktarırken daha eğlenceli, daha etkili ve daha kalıcı bir tarihsel öğretim sağlamak amaçlanmaktadır.

3. Biyografilere konu olan toplum tarafından ünlü sayılan kişilerin örnek sayılabilecek yaşamları öğrencilere aktarılacak istenen bilgileri çok daha kolay ve kalıcı olarak öğrenmelerine olanak sağlamaktadır.

4. Tüm bunlarla birlikte Türkçe dersinde biyografi kullanımının temel amaçlarından birisinin öğrencilerden, biyografisi kullanılan karakterlerin hayatları ile kendi hayatlarının karşılaştırmasını yapıp çeşitli çıkarımlarda bulunması beklenmektedir. Bir diğer amaç, biyografisi işlenen kişilerin hayatları ile birlikte öğrencilerin bireysel anlamda daha fazla eleştirel düşünme yeteneklerinin geliştirilmesidir. Aynı zamanda uygun konularla sunulan biyografilerle öğrencilerden, kişilerin hayatlarını inceleyerek bu hayatlardan çeşitli çıkarımlar yapmaları beklenmektedir.

Öztürk ve Otluoğlu (2003) çalışmalarında, ders kitaplarında öğretim tekniği olarak kullanılan biyografi ve türleri ile Türk Edebiyatı'nda biyografinin gelişimi açıklanarak, MEB tarafından belirlenen Türkçe ders programının öğretiminde kazandırılmak istenen hedef ve davranışlarda biyografilerin nasıl ve ne şekilde kullanılacağı ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Türkçe ders programlarındaki temalarda bulunan konuların öğrencilere daha etkili ve kalıcı öğretimi ile ilgili, biyografi yöntemi ile birlikte birçok farklı öğretim yöntemi de kullanılmaktadır. Hem ilkököl hem de ortaokul düzeyinde Türkçe öğretiminde birçok yöntem ve tekniğin ilkököl Türkçe öğretiminde sınıf öğretmenleri, ortaokul Türkçe öğretiminde ise Türkçe branş öğretmenleri tarafından kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda Türkçe öğretiminde biyografi ile birlikte kullanıldığında daha iyi öğrenmenin gerçekleştirilebileceği, bazı yöntem ve teknikler üzerinde durularak bu yöntem ve tekniklerin öğrencilerin ders başarılarına etkileri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Düz Anlatım (Takrir) Yöntemi: Türkçe derslerinde sıklıkla kullanılan takrir, anlatılacak konunun sunum yapan kişi tarafından anlatılması yöntemidir. Eğitim ve öğretim çalışmalarında sıkça kullanılmasına rağmen zorunlu kalınmadıkça kullanılmaması gerekmektedir. Çünkü takrir yönteminde anlatan kişiler aktif, dinleyen kişiler pasif durumda olduğundan öğretmenler dersleri takrir yöntemi ile anlatırken sürekli aktif öğrenciler ise buna karşılık pasif konumdadır. Bu da öğrenmenin doğasına aykırı bir durum oluşturduğu için eğitim-öğretim çalışmalarını sıkıcı ve tekdüze hale getirmekte öğrenilmesi gereken bilgiler öğrenciye hazır olarak sunulduğu için edinilen bilgiler kalıcı olamamaktadır. Bununla birlikte elbette takrir yöntemi tamamen gereksiz bir yöntem olarak da görülmemelidir. Takrir yönteminin kullanılırken sunduğu avantajlara değinecek olursak, özellikle öğretmek istenen konunun en önemli yerlerinin açıklanması, kısa zamanda daha fazla bilgi verilmesi, eğitim ve öğretim çalışmalarının aşamalarının ne şekilde yapılacağının açıklanması ve öğretilmesi amaçlanan bilgilerin özetlenerek sunulmasına olanak sağlaması bu yöntemin uygulanmasındaki güçlü yanlardır. (Ünalın, 2001).

İşbirliğine Dayalı Öğretim Yöntemi: İşbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerin ortak bir amacı gerçekleştirmek için oluşturdukları küçük karma grupların bir araya gelmesiyle birlikte öğrenmenin gerçekleştiği bir yöntem olarak tanımlanabilir. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli hedeflerinden biri de okuldan çıkan öğrencinin toplum içerisinde insanlarla iş birliği halinde hayatını bağımsız ve etkin bir şekilde sürdürebilmesidir (Barth&Demirtaş, 1997) . İşbirliğine dayalı öğrenmenin kazandırdığı duyuşsal olgunlukla birey sağlıklı, sosyal ilişkiler kurabilir, çevresine uyum sağlayabilir, insanlara karşı olumlu tavırlar sergileyip güçlü kişisel kimlik özelliği gösterebilir, yardıma ihtiyaç duyduğunda yardım isteyebilir veyahut yardıma ihtiyacı olan birine yardım edebilir. Bununla birlikte öğrenci anaokulundan itibaren bu yöntem sayesinde grupla etkili çalışmalar neticesinde demokratik bir yaşamı içselleştirebilir ve hayatı daha demokratik yaşayabilir diyebiliriz. Grupla birlikte çalışan öğrencilerin yalnız başına çalışan öğrencilerden çok daha fazla yöntem kullanarak başarılı oldukları da ayrıca ifade edilmektedir. (Gelici&Bilgin, 2011). Çok sayıdaki yöntemi içinde barındırın bu grup çalışması öğrencilerin soru sorma, not alma, yardımlaşma, öğrenme ilgisinde artma, canlılık gibi özelliklerinde artış sağlamaktadır. Öğrencinin bu yöntemle iyi motive edildiği durumlarda yöntemin başarıya etkisinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Gelici&Bilgin, 2011).

Soru-Cevap Yöntemi: Soru cevap yöntemi ile ilgili olarak, Sosyal Bilgiler derslerinde klasik anlamda derslerde uygulanan soru-cevap mantığında ki gibi sorulan soruya karşılık birebir cevap verilmesi gibi değil de sınıfta bulunan bütün öğrencilerin sorulan soruya karşılık farklı farklı yorum yapmalarına imkân sağlamak amaçlanmaktadır (Yeşilmen,1983). Bu yöntem ile birlikte öğrencilerden, sınıfa karşı sorulan sorularla sınıfça uygun tartışma ortamı yaratılarak, öğretmenin de uygun şekilde yönlendirmesi ile beklenen sonuçlara ulaşarak yoruma dayalı doğru çıkarımlarda bulunma gibi üst düzey düşünme becerileri kazanmaları beklenmektedir (Bademci, 1997). Eğitim öğretim çalışmalarında en fazla başvurulan eğitim-öğretim yöntemlerinden biri olan soru-cevap yöntemi ile ilgili olarak en aktif öğrenme modellerinden biridir. Bütün derslerde kullanılabilen bu yöntem ile öğretmen tarafından anlatılan konularla ilgili olarak anlık sorular sorulduğunda doğrudan öğrencilerin zihinlerini aktif hale getirip öğrenci merkezli öğrenmeyi destekleyerek öğrencilerin aktif olarak düşüncelerini sağlamaktadır. Soru-cevap yöntemine göre sorulan sorular ikiye ayrılmaktadır. Birinci tip sorular, öğrencilere sorular sorarak onların öğrenmelerine kısa yoldan yardımcı olan basit sorulardan oluşur. İkinci tip sorular ise öğrencilerin üst düzey düşüncelerini ve sorulan sorulara birden fazla farklı farklı yorum getirmelerini sağlayan karmaşık sorulardan oluşur. “Karmaşık sorular”, üst düzey düşünme gerektirerek aktif bir şekilde öğrenme için hayati öneme sahiptir” (Erkan, 1998).

Tartışma Yöntemi: Tartışma yöntemi ders esnasında öğretmen aracılığıyla verilen bir konunun, düşüncenin ya da problemin öğrenciler tarafından sınıfta konuşulması, tartışılması verilen problemin çözümüne dair öğrencilerin fikirlerini ortaya koyarak çözüm üretildiği yöntem olarak tanımlanabilir. Burada konu tartışılırken öğretmen, öğrencilerin konunun sınırları dışına çıkmaması adına konuya zaman zaman görüşleriyle müdahale eder zaman zaman onları yönlendirir ve birtakım ipuçlarıyla konunun nihayete ermesine yardımcı olur. Yöntemin en önemli özelliklerinden biri de öğretmen ve öğrenci arasında kurulan iletişimin güçlü olması, öğrencinin kendi yaşantısından kesitler paylaşması böylelikle de öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesine imkân sağlamasıdır. Ayrıca bu yöntemde öğrenciye hem dinleme hem konuşma hem fikirlerini belirtip yorum yapma açısından olanak sunulması yöntemin dikkat çeken bir diğer özelliğidir (Demirel, 1999). Türkçe öğretmenleri ortaokul 5,6,7 ve 8. sınıflarında Türkçe derslerinde çeşitli temaların kazanımlarını verirken, metinlerin ana fikirlerini buldururken, hazırlıksız konuşma yaptırırken ya da metinlerle ilgili soruları cevaplarırken öğrencilerin dil gelişimine ve konuşma becerilerine katkıda bulunmak, kendilerini doğru bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olmak adına bu yönteme sıklıkla başvurumaktadırlar.

Çoklu Zekâ Yöntemi: Zekânın standart bir boyutta olmadığı aksine bireysel anlamda her bireyde farklı derecelerde olup farklı şekillerde işlediğini öne süren çoklu zekâ teorisi ilk olarak Gardner tarafından 1983 yılında ortaya atılmıştır. Yöntemin en önemli özelliği öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin bireysel özelliklerine ilgi ve yeteneklerine göre tasarlanan bir yapıda olmasıdır. Yılmaz (2002), Sosyal Bilgiler dersinde çoklu zekâ yönteminin kullanımına yönelik ilkökul 4. sınıfa giden 16 öğrenci üzerinde deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın bulgularına göre her bir öğrencide farklı zekâ türlerinin baskın olduğunu görmüş ve anlamlı bir farklılık olduğunu kanıtlamıştır. Yapılan çalışma incelendiğinde öğrencileri birbirinden ayıran bireysel özelliği ile sahip olduğu zekâ grubu arasında paralellik olduğu sonucunu gözler önüne serilmiştir. Ayrıca çalışmada matematiksel, dilsel, bedensel, sosyal, görsel ve müziksel zekânın her bir öğrencide baskın olma derecesinin farklı olduğu ve bu derecelere göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi konularını anlama ve hatırlama derecelerinin de baskın olduğu zekâ türüyle paralel olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar dikkate alındığında Sosyal Bilgiler öğretiminde öğretmenlerin dersleri planlarken, bireysel farklılıkları dikkate alarak, öğrencilerin baskın oldukları zekâ türlerini destekleyecek biçimde etkinlik tasarımları, dersin öğretimi ve kalıcılığı konusunda olumlu katkı sağlayabilir diyebiliriz.

Problem Çözme Yöntemi: Bir insan doğumdan ölüme hayatı boyunca çeşitli problemlerle karşılaşır. Ve bu problemleri çözmek için farklı bakış açılarıyla bakıp çeşitli çözüm yolları bulmaya çalışır. Öğretim yöntemi olarak baktığımızda problem çözme yöntemi hemen hemen her derste etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Problemlerle başa çıkma süreci derslerde verilen konular aracılığıyla öğrenciye kavratılmaya çalışılır (Kalaycı, 2001). Günlük hayatta nasıl problem çözme becerilerini kullanıyorsak sınıf ortamı da aynıdır. Örneğin Sosyal Bilgiler dersinde çevre kirliliği konusu ele alınıyorsa bu bir problemdir ve çözüm yolları aranmaktadır.

Burada öğretmenin problemi ele alış çekli aradığı çözüm yolları bu çözüm yollarını ararken öğrenciyi konulara dâhil etmesi birlikte etkileşim halinde olmaları bu yöntemin çocuğa hayatta karşılaştığı problemlere karşı çözüm üretmesine olumlu yönde katkı sağlayabileceğini söyleyebiliriz. Bu yöntemle hedeflenen asıl amaç öğrencinin bir probleme odaklanıp onun çözümüne yönelik yeni fikirler araması, bu çözümleri ararken zihnini en üst seviyede kullanması, bulduğu çözümler arasında muhakeme yapabilmesi, nihayetinde gelecekte gerçek hayatında karşılaşılabileceği her tür problemi çözerken pratiklik kazanabilmesidir (Kalaycı, 2001). Kan (2003), yaptığı araştırmada problem çözme yönteminin deney grubu öğrencileri üzerinde olumlu sonuçlar elde etmiştir. Yani bu araştırmanın bulgularına göre Sosyal Bilgiler dersinde problem çözme yönteminin kullanılması öğrencinin lehine başarısını arttırdığı, kişisel ve toplumsal problemlere çözüm üretebilmelerine katkı sağladığı ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirebileceğini söylemek mümkündür.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretimi kapsamında ilkokul 4 ve ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında biyografilerin kullanım durumunu ortaya koymaktır.

Yapılan çalışma ile birlikte “ilkokul 4 ve ortaokul 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında biyografilerin kullanım durumu nedir?” Sorusuna cevap aranmıştır:

Bu çalışma 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında biyografilerin kullanım durumunu ortaya koyacağı için önemli görülmektedir. Biyografilerin ders kitaplarında kullanımı ile ilgili literatür tarandığında, yapılan araştırmaların az olduğu görülmüş dolayısı ile bu sonuç yapılan çalışmanın önemi daha da arttırmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yönteminden kullanılmıştır. Doküman inceleme yönteminde araştırılacak konu ile ilgili literatür taraması yapılarak, arşiv kayıtları, kitaplar, dergiler, biyografiler, günlükler, mektuplar, gibi birbirinden farklı yazılı ve görsel materyaller incelenir (Balci, 2001). Bununla birlikte, Kıral (2020) doküman analizini bir nitel veri analiz yöntemi olarak ele alırken, O’Leary (2017) bir veri toplama tekniği ve aynı zamanda dolaylı bir veri analiz yöntemi olarak da kullanılacağını vurgulamıştır. Yapılan bu çalışmada da doküman inceleme yönteminin seçilme nedeni, yöntem olarak araştırmanın amacına uygunluğu ve yazılı materyal kapsamında değerlendirilecek olan ders kitaplarını incelemeye uygun olmasıdır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada doküman incelemesi üzerinden durum belirlemesi yapılacağı için evren ve örneklem seçimine gidilmemiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada verileri toplama aracı olarak 2022/2023 eğitim öğretim yılında MEB’e bağlı olan okullarda Türkçe 4. ve 5. sınıflarda okutulan ders kitaplarından yararlanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Yapılan çalışmada elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Çalışma ile yazılı kaynakların içerikleri analiz edileceğinden dolayı içerik analizinin kullanılması tercih edilmiştir. Dolayısıyla araştırmaya konu olan Türkçe 4. ve 5. sınıf ders kitaplarındaki biyografi kullanımına dair elde edilen veriler, sınıf düzeyi, öğrenme alanı, ünite, konu ve kişi gibi ölçütler çerçevesinde analiz edilerek sunulmuştur.

2.5. Sınırlılıklar

Araştırma 2022/2023 yılında MEB tarafından devlet okullarında kullanılmak üzere dağıtılan 4. sınıf ve 5. sınıf Türkçe ders kitapları ile sınırlandırılmıştır.

3. BULGULAR

Türkçe 4. sınıf ders kitabı incelenip doküman analizine tabi tutularak kullanılan biyografiler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Türkçe 4. sınıf ders kitabı biyografi kullanım durumu

Tema	Metin	Kişi
Erdemler	Kaşığı	Ömer Seyfettin
Milli Kültürümüz	Ye Kürküm Ye	Nasrettin Hoca
Kişisel Gelişim	Çiçeklere Maniler Aziz Sancar	Bestami Yazgan Aziz Sancar
Sanat	Yokuş Uzun İnce Bir Yol Mozart'ın Yaşamından	Ziya Osman Saba Âşık Veysel Şatıroğlu Mozart

Tablo 1’de görüldüğü üzere ilköğretim 4. sınıf Türkçe dersi kitabında biyografinin kullanımı detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre 4. sınıf Türkçe öğretiminde ‘Erdemler, Milli Kültürümüz, Kişisel Gelişim ve Sanat’ şeklinde 4 öğrenme alanı belirlenmiştir. Söz konusu bu öğrenme alanları sırasıyla Kaşığı, Ye Kürküm Ye, Çiçeklere Maniler, Aziz Sancar, Yokuş, Uzun İnce Bir Yol ve Mozart’ın Yaşamından olmak üzere toplam 7 metinde işlenmiştir. Ayrıca 4. sınıf Türkçe ders kitabında kullanılan kişi biyografisi sayısı toplam 7 olarak belirlenmiştir. Tablo 1 incelendiğinde en çok biyografi kullanımının özellikle “Sanat” öğrenme alanında toplam 3 kişi olduğu dikkat çekicidir. En az biyografi kullanımı ise “Erdemler ve Milli Kültürümüz” öğrenme alanlarında birer kez olduğu görülmüştür. 4. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 8 öğrenme alanı ve her öğrenme alanında da 6 konu olmak üzere toplam 48 adet metin bulunmaktadır. Biyografi kullanımının bazı öğrenme alanlarında çok bazı öğrenme alanlarında ise oldukça az kullanılması bazılarında ise hiç kullanılmamasının nedeni ünitelere verilen önemden kaynaklanabilir. Ayrıca analizi yapılan kitapta biyografisi kullanılan 7 kişinin tamamının erkek olması, kitapta hiçbir kadın biyografisine yer verilmemesi ise oldukça dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra bazı metinlerde yazılı bazı metinlerde görsel bazılarında ise dinleme metinleri şeklinde biyografiler bulunmaktadır. Yine kitapta 4. sınıf öğrencilerine biyografinin tanımının ne olduğu, nasıl hazırlanabileceği öğrencilerin anlayabileceği şekilde basitçe anlatılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerden uygulama ev ödevi olarak çevrelerinde yer alan insanlardan önemli gördüklerinin biyografisini hazırlamaları istenip, sınıfta öğrencilerin önünde sunum yaptırılıp biyografi çalışmalarının pekiştirildiği görülmüştür.

Türkçe 5. sınıf ders kitabı incelenip doküman analizine tabi tutularak kullanılan biyografiler Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Türkçe 5. sınıf ders kitabı biyografi kullanım durumu

Tema	Metin	Kişi
Birey ve Toplum	Memleket İsterim Hoşça Kalın Güle Güle Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir	Cahit Sıtkı Tarancı Feyza Hepçilingirler Mehmet Önder
Milli Mücadele Ve Atatürk	Mustafa Kemal’in Kağnısı Dumlupınar Savaşı Şahin Bey	Fazıl Hüsnü Dağlarca Ahmet Köklügiller Şahinbey
Doğa ve Evren Kişisel Gelişim	Bu Nehir Bizim Okland Adası Deprem Sakin Kesme	Nuran İbiş Gülten Dayıoğlu Anita Ganeri Mehmet Emin Yurdakul
Milli Kültürümüz	Kilim Vatan Yahut Silistre Ali Kuşçu Mozart’ın Yaşamından	Fatih Kısaparmak Namık Kemal Ali Kuşçu
Vatandaşlık	Çocuk Bahçesindeki Bekçi Özgürlük	Üzeyir Gündüz Mehmet Dağıstanlı
Sağlık ve Spor	Çitlenbik Yaşlı Güreşçi	Hızır Ovacık Adnan Özyalçınar
Erdemler	Yaşama Sevinci	Muzaffer İzgü

Tablo2’de görüldüğü üzere ilköğretim 5. sınıf düzeyinde Türkçe dersi kitabında biyografinin kullanımı detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Buna göre 5. sınıf Türkçe ders kitabında ‘Birey ve Toplum, Millî Mücadele ve Atatürk, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Vatandaşlık, Sağlık ve Spor, Erdemler, Bilim ve Teknoloji olmak üzere toplam 8 tema belirlenmiştir. Bu 8 temada kullanılan biyografi sayısının toplamda 21 olduğu görülmüş olup biyografisi kullanılan kişilerin 17’sinin erkek 4’ünün ise kadın olduğu tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan erkek biyografilerin kadın biyografilerine göre oldukça fazla olması dikkat çekicidir. Konularla bağlantılı olarak kullanılan biyografilerin bazılarını kısaca değinilmiş bazılarını ise ayrıntılı olarak yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde en çok biyografi kullanımının 4 biyografi kullanımı ile “Doğa ve Evren” temasında olduğu görülmüştür. Buna karşılık en az biyografi kullanımının ise “Sağlık ve Spor” temasında 1 biyografi kullanıldığı görülmüştür. İncelenen kitapta tema başına ortalama 3 biyografi kullanıldığı dikkat çekicidir. Bu da muhtemelen ünitelere verilen önemden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Kitapta kısaca değinilen biyografilerin ise genelde verilen metnin yazarının kısa biyografisi olduğu, ayrıntılı olarak kullanılan biyografilerin ise bilim insanlarının biyografileri olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ders kitabında 5. sınıf öğrencilerine biyografinin ne olduğu ve nasıl hazırlanabileceği ile ilgili bilgiler ayrıntılı olarak verilmiştir. Öğrencilere biyografi hazırlama konusunda uygulama yaptırarak konuyu pekiştirmek için çevrelerindeki insanlardan önemli gördüklerinin biyografisini hazırlamaları istenmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkçe öğretimi çalışmalarında sıkça kullanılan yöntemlerden biri olan biyografi, edebi bir tür olarak eğitim alanında sıklıkla kullanılmakla beraber, eğitim ve öğretim çalışmalarının tüm derslerinde kullanılan etkili bir eğitim öğretim yöntemidir. Bu çalışmada Türkçe dersi öğretim Programı kapsamında ilkökul 4 ve ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında biyografinin kullanım durumu incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen 5. sınıf ders kitabında 21 kişinin biyografisinin kullanıldığı tespit edilerek biyografi kullanımına oldukça yoğun bir şekilde yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık 4. sınıf ders kitabında ise 7 kişinin biyografisi kullanılarak 5. sınıf ders kitabındaki kullanıma göre oldukça az kullanıldığını söylemek mümkündür. Kullanılan biyografiler ünitelere eşit olarak dağıtılmamış olup, bazı ünitelerde çok kullanım, bazılarında az kullanım olduğu buna karşılık bazı ünitelerde ise hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. Türkçe 5 ders kitabında kullanılan toplam 21 biyografiden 17’sinin erkek 4’ünün ise kadın olduğu tespit edilmiş olup, buna karşılık Türkçe 4 ders kitabında kullanılan toplam 7 biyografinin tamamının erkek olması hiç kadın biyografisinin tercih edilmemesi araştırmanın en dikkat çeken bulgusudur. Genel olarak incelenen her iki kitapta da kullanılan biyografilerin öğrencilerin örnek alabileceği kişilerden seçilerek, öğrencilerden biyografisi kullanılan kişilerle özdeşim kurlmaları beklenmektedir. Ayrıca öğrencilerin zihninde kalıcı olması için biyografilerin görsel materyallerle desteklendiği görülmüştür. Yiğittir ve Öcal’ın (2010), yaptıkları çalışmayla ilköğretim 6.sınıf öğrencilerinin biyografisi verilen kişileri örnek alarak çalışkanlıklarını arttırdıkları tespit edilmiş olup, yapılan çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sınıflara göre biyografi kullanım durumu değerlendirilirse 5. sınıf ders kitabında en az biyografi kullanımının “Güç, Yönetim ve Toplum” temasında 1 kere kullanıldığı, en çok biyografi kullanımının ise “Bilim, Teknoloji ve Sosyal Yaşam” temasında 5 kere kullanıldığı belirlenmiştir. Bu durumda her iki ders kitabında biyografi kullanımının önem verilen ünitelere göre fazla ve az kullanıldığını söylemek mümkündür.

Biyografi kullanımı ile öğrencilere dersleri daha kalıcı bir şekilde öğretmek, bu sayede konuyla ilgili geçmişte değerli katkılar sunmuş şahsiyetler hakkında detaylı bilgi verilmektedir. Böylece öğrencilerin biyografisi kullanılan toplum için değerli kişileri örnek alarak hedeflenen kazanımlara ulaşacakları

düşünülmektedir. Er'in (2010), yaptığı benzer bir çalışma ile ilköğretim öğrencilerinin topluma örnek olan ve hayatları ile merak uyandıran kişilerin biyografisini araştırıp yazarak, yazdıkları kişileri de rol model aldıkları tespit edilmiş ayrıca, bu öğrenciler için özellikle başarı-çalışkanlık arasında pozitif bir ilişki bulunması yine ders kitaplarında biyografi kullanımının önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca Doğan ve Er Tuna'nın (2023), ortaokul Sosyal Bilgiler öğretiminde ders kitaplarında biyografi kullanım durumunu ile ilgili yaptıkları araştırma neticesinde, inceledikleri 4, 5 ve 6. sınıf ders kitaplarındaki biyografi kullanım durumunu ayrıntılı olarak ortaya koymuş olup, ders kitaplarında kullanılan biyografilere ve biyografi yöntemine dikkat çekmişlerdir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, öğrenciler üzerinde daha etkili bir Türkçe öğretimi için aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Yapılan çalışmada erkek biyografilerin kullanımında kadınlara göre çok büyük bir fark olduğu tespit edilerek, 4. sınıf Türkçe ders kitabında kadın biyografilerine hiç yer verilmediği görülmüştür. Bu durumda özellikle ilköğretim kademesinde okutulan Türkçe ders kitaplarında kadın biyografilerinin daha fazla kullanılması konusunda daha dikkatli olunarak, kadın ve erkek biyografilerinde eşit sayıda kullanım yapılmalıdır.
- Yine incelenen her iki kitapta da bazı ünitelerde çok fazla biyografi kullanıldığı bazıları az bazı ünitelerde ise hiç biyografi kullanılmadığı tespit edilmiştir. Ders kitaplarında uygun ünitelerde uygun kişilerin biyografilerinin kullanımının öğrencilerin olumlu ve kalıcı öğrenmeleri üzerinde etkisi göz önünde bulundurularak ders kitaplarında işlenen bütün ünitelerde özellikle yerli kişilerin biyografilerine yeteri kadar yer verilmelidir.
- MEB'in hizmet içi eğitim kurslarını hazırlama ve planlama aşamasında biyografi ile ilgili kurslara daha fazla önem vermesi gerekmektedir.
- Diğer ders kitaplarında da öğrencilerin ilgi ve yönelimlerine uygun olarak özellikle hayatta ve öğrencilerin merakını uyandıracak olan kişilerin biyografilerini geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Türkçe derslerinde biyografi tekniğini destekleyecek, biyografi ile birlikte birden fazla yöntem ve teknik bir arada kullanılarak, derslerde internetten ve etkileşimli tahtalar kullanılarak videolu ve görsel materyallerle daha fazla yararlanması konusunda önerilerde bulunulabilir.

BEYAN

"Türkçe 4.ve 5. Sınıf ders kitaplarında biyografilerin kullanım durumunun incelenmesi" isimli makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akinoğlu, O. & Arslan, Y. (2007). Türkiye'de ortaöğretim öğrencilerinin tarih kavramlarını kazanma durumu ve değerlendirilmesi. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, s. 138-154.
- Arıkan, R. (2004). Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Arslan, H. (2000). *İlköğretim İkinci Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretim Sürecinde Kullanılan Metotlar Üzerine Bir araştırma*, [Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van
- Ata, B. (2008). Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük konularının eğitimi ve öğretmenin rolü içinde özel öğretim yöntemleriyle Türkçe öğretimi (s. 283- 299). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aycan, Ş., Kaynar, Ü., Türkoğuz, S. & Arı, E. (2002, Eylül). İlköğretimde kullanılan fen bilgisi ders kitaplarının bazı ölçütlere göre incelenmesi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunuldu*, Ankara.
- Aydın, İ. (2005). Okul çevre ilişkileri. Y. Özden (Ed.). Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı içinde (s. 161-185). Ankara: Pegem Akademi.
- Balcı, A. (2001). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Bandura, A. (2009). Cultivate self-efficacy for personal and organizational effectiveness. E. A. Locke (Ed.), *Handbook of principles of organizational behavior: indispensable knowledge for evidence based management (2nd Edition)* içinde (s. 179–200). İngiltere: John Wiley & Sons.
- Barth, J. L. Demirtaş A (1997). İlköğretim Türkçe Öğretimi, Yök/ Dünya
- Bilgin, İ., & Gelici, Ö. (2011). İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *Adyaman University Journal of Educational Sciences*, 1(1), 40-70.
- Counce, S. (2001). Sözlü tarih ve yerel tarihçi, (B.B. Can- A. Yalçinkaya, Çeviren). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. Classroom, 1998. *Journal of Learning Disabilities*, 1, 33, 91-107,
- Ceylan, B., Alpaslan, A., Taş, Ü., Yılmaz, E., Gözler, C., Sezen, H. C., Genç, M., Alpaslan, B., Şimşek, N., Duran, A. (2023). The evaluation of educational materials according to the opinions of class teachers in the process of distance education. *BSJ Pub Soc Sci*, 6(2): 63-72.
- Danacıoğlu, E. (2001). Geçmişin izleri. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (15), s. 69-88.
- Demirel, Ö. (1999). İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi, MEB Yayınları, İstanbul 1999
- Doğan, M., & Er Tuna, Y. (2023). Sosyal bilgiler öğretiminde ders kitaplarında biyografinin kullanımı. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 879–889.
- Er, H. (2005). *Türkçe dersinde biyografi öğretimi: "Atatürk'ün hayati" metninin analizi ve yeni bir tasarım.* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Er, H. (2009). Türkçe eğitiminde biyografi öğretimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Reşat Genç'e Armağan Özel Sayısı)*, 29 (5), s. 1546-1557.
- Howard, J. B. (1999). Using a social studies theme to conceptualize a problem, *The Social Studies*, 90, 171-176, 1999.
- Kabapınar, Y. (2005). Bir öğretim materyali olarak hayat bilgisi ve Türkçe ders kitapları. İçinde C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Türkçe Öğretimi* (365-394). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kan, Ç. (2003). *Problem Çözme Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi*, [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara, Gazi Ün. Eğitim Bilimleri Enst., Ankara.
- Kavcar, Cahit ve diğ. (1997). Türkçe Öğretimi, Engin Yayınevi, Ankara: 1997
- Kaya, A. (2011). *Biyografik eserlerin tarih öğretimine katkısı ve ikinci meşrutiyet'ten cumhuriyet'e uzanan sürecin değerlendirilmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kaymakçı, S. & Er, H. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Biyografinin Kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (25) 198-224
- Kaymakçı, S. ve Er, H. (2009). Sosyal Bilgilerde biyografi kullanımı. İçinde M. Safran (Ed.), *Türkçe Eğitimi* (s. 414-428). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *SosyalBilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Kirman, J. M. & Jackson C. (2000). The Use of Postage Stamps To Teach Social studies Topics, *Social Studies*
- Klinger, J. K. ve diğ. (1998). Collaborative strategic reading during social studies in heterogeneous fourth-grade classroom, *Elementary School J.*, 1, 99, 3-20, 7. Lederer, J. M., Reciprocal Teaching of Social Studies in Inclusive Elementary Classroom,
- Lederer, J. M. (2000). Reciprocal Teaching of Social Studies in Inclusive Elementary
- Levstik, L. (1995). Narrative constructions: Cultural frames for history. *The Social Studies*, 86, pp. 113-116.
- Levstik, L. S. & Barton, K. C. (2005). Doing history: Investigating with children in elementary and middle schools. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Maxim, G. W. (1999). Social studies and the elementary school child. New Jersey: Prentice Hall.
- McGowan, T. ve Guzzetti, B. (1991). *Edebiyat temelli Türkçe öğretimi* (Çev: Ahmet Doğanay). http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/doganay_01.pdf, adresinden 20 Ocak 2023 tarihinde indirilmiştir.
- MEB. (2018). *İlköğretim 4 Türkçe ders kitabı*. Ankara: Tuna Matbaacılık

- MEB. (2019). *İlköğretim 5 Türkçe ders kitabı*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage
- O'Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. SAGE Publications Inc.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yay.
- Öztürk C. ve Otluoğlu, R. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Sills-Briegel, T. & Camp, D.(2000). Using Literature to explore social issues, *Social Studies*, 3, 91, 116-120
- Street, C. (2002). Teaching with the newspaper, *Social Studies*, 3, 93, 131-134, 2002.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalın, İ. (2000). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, *Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2002. , 4, 91, 187-191, 2000.*
- Yılmaz, G. (2002). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersi vatan ve millet ünitesinde çoklu zekâ kuramına göre geliştirilen eğitim durumunun öğrencilerin akademik başarısına etkisi ve öğrenci görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğittir, S. Öcal, A. (2010). "İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Değer Yönelimleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 407-416.

GERİ ÇEKİLDİ